
Inn i urbanismens tidsalder?

FORSIDEBILDET



Foto ØL

Mediene over hele verden har hatt årtusenskiftet som tema i lang tid. Blant de forskjellige gjennomgangsmelodiene har vært forestillingen om det moderne, den nye tid som nå skal komme.

Og inkludert i det moderne er den urbane livsform. Forestillingen om en frigjørende livsform, en livsform med muligheter for utfoldelse, en livsform å strekke seg etter.

Sant nok, verdens befolkning kommer til å bli mer urbane fordi de må. Simpelthen fordi byer vokser av en lang rekke årsaker, og da blir det flere byboere. Men er det sikkert at urbanismen av den grunn vil holde stand som tilstrebet livsform?

Vi finner utallige eksempler på en mer eller mindre påtvunget urban livsform gjennom historien. Europeiske byer som vokste til det usannsynlig trangbodde innenfor de middelalderlige murene. Byer oppstått i forbindelse med den industrielle revolusjon. Eller Oslo etter den annen verdenskrig, bolignødens Oslo, før boligbyggingen hadde skutt fart.

Hvorvidt det er den urbane livsform som er den ettertraktete, er sterkt tids- og kontekstavhengig. Byen har også vært betraktet som det kalde samfunn, med ensomhet blant mengden av ukjente. Da norske tettsteder og forsteder begynte å vokse i etterkrigstiden, lød melodien: Vekk fra asfalten, til lys og luft, helst til hus i egen hage med hekk mot naboen. Den kulturelle sammenhengen gjør byers tiltrekningskraft forskjellig, og det er mange ulike faktorer som til sammen former denne tiltrekningskraften.

La oss et øyeblikk se på den nye urbanismen fra et helsesynspunkt: Det er allment akseptert at et godt sosialt nettverk er gunstig for helse og trivsel. I så måte burde den urbane livsform være bra. Familie, venner og arbeidskolleger lett tilgjengelig. Slik har det nok også ofte vært i mange av historiens bymessige strøk, fra landsbyer til metropoler.

Men den urbanismen som nå tar form som et ideal, er trolig annerledes. Er ikke det en urban livsform som ofte velges nettopp fordi man vil fri seg fra de tradisjonelle bånd? Fri seg fra sosialt nettverk som man føler knugende og belastende på grunn av de innebygde forpliktelser? Være uavhengig? Bare seg selv?

Fellesskapet i den nye urbanismen kan neppe gi noen fullgod erstatning for de tradisjonelle nettverk når det kommer til stykket.

Men den nye urbanismens innslag av innvandring fra den tredje verden kan komme til å nyansere bildet. Der bringes ofte de tette familieband og det sosiale nettverk med inn i vår nye urbanisme.

Kanskje har vi andre noe å lære?

De tiljublede fortausrestauranter, tidens treffsteder, virker bare hjelpeløse en hustrig dag.

Bildet er fra Brussel, noe av det mest urbant-europeiske jeg kunne finne.

ØivindLarsen

Publisert: 20. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. februar 2026.